

AHMET NAIM
ATEŞNEFES

♥
CAN
ÖYKÜ

Ahmet Naim
ATEŞNEFES

Can Yayınları: 1841

Ateşnefes, Ahmet Naim

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2009

Kuduz Düğünü, 1. basım: 1968

Can Yayınları'nda 1. basım: Ekim 2009

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Erkal Yavi

Kapak düzeni: Semih Özcan

Dizgi: Gülay Yıldız

Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak baskı: Çetin Ofset

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1098-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ahmet Naim ATEŞNEFES

ÖYKÜ

Hazırlayan
HÜRRIYET YAŞAR

CAN YAYINLARI

Ahmet Naim ÇILADIR, 1904 yılında İstanbul’da doğdu. Eyüp Sultan Reşadiye Mekteb-i İptidaisi’nden (ilkokulundan) sonra öğrenimini sürdürmedi. Kendi kendine ilerlettiği Fransızcasıyla, Zonguldak Ticaret Odası’nda ve Ereğli Kömürleri İşletmesi’nde uzun yıllar çalıştı. Bu işletmenin istatistik şefi iken, 1957’de emekliye ayrıldı. Edebiyatımızda, Zonguldak Kömür Havzası ve kömür işçilerinin yaşamları ile ilgili ilk öyküleri o yazmıştır. Bunlardan bir bölümü, 1935-1944 yılları arasında *7 Gün, Yurt ve Dünya* dergilerinde yayımlandı. 1934-1938, onun yazarlığı bakımından en verimli yıllar olmuş, bu süre içinde, *Bir Müstemleke Harbinin Tarihi* ile *Zonguldak Kömür Havzası* adlı, ekonomik konulara değinen iki inceleme kitabından başka, *Define* ve *Uzun Mehmet* adlarında iki de oyunu yayımlanmıştı. Ahmet Naim, daha sonraki yıllarda, İstanbul’daki başka dergi ve gazetelere arada bir yazı yolluyordu. Bu yazılar onun “Kanca Ahmet” olarak Zonguldak ve çevresinde ününü yaygınlaştırdı, ama yurt çapında tanınmasını sağlayamadı. Hele öykülerinin kitaplaşamayışı, Türkiye’nin büyük bir üretim bölgesinde emeğin ne yollardan sömürüldüğünü anlatan “sanatla işlenmiş belgeler”in zamanında okunmasını engelleyerek, edebiyatımızda Zonguldak gerçeğinin de ortaya çıkmasını geciktirmiş oldu. 1938 yılında arkadaşlarıyla birlikte solculuktan tutuklanan Ahmet Naim’in, Farabi adındaki büyük oğlunu toprağa verince beli bükülmüştü. Sonra bu acıyı, küçük oğlu Sina Çıladır’ın sağır olması, ciğerlerinden hastalanarak sanatoryuma yatması izledi. Üst üste gelen darbeler onu, zaten düşkünlük gösterdiği alkolle daha çok iteliyordu. İnce vücut yapısı, bu yıkımlara karşı koyamayacaktı. 24 Nisan 1967’de Zonguldak’ta öldü.

İÇİNDEKİLER

Yirmi Yıldan Kırk Yıla Bağlanan Öykü	9
Yitik Savaşçı	15
Sina Çıladır'dan Bir Mektup.....	21

KUDUZ DÜĞÜNÜ

Kuduz Düğünü.....	25
Cinci Mustafa	32
Kolcu Şaban.....	41
Bismillah	48
Yoklama	57
Ateşnefes.....	62
İkramiye	78

YENİ BULUNAN ÖYKÜLER

Kısmet Piyangosu.....	91
Arkadaş Sevgisi.....	101
Tuluatçı.....	116
Sırat Köprüsü	138
Kümük Avrat	161

YİRMİ YILDAN KIRK YILA BAĞLANAN ÖYKÜ

Hürriyet Yaşar

Yıl 1986. İki yılığına Karadeniz Ereğli'sindeyim.

Erdemir, varlığını Ereğli'nin tümüne yansıtmış:
“Kamyonlar, dükkânlar ve fabrika...”

On yıl sonra, “Telsiz” adlı öykümde anlattığım gün-
lerim. Sanayi Çarşısı'nda bir dükkânda muhasebecilik
yapıyorum.

Ergen yaşta bir çocuk, bir yerel gazeteyi her gün
getirip bırakıyor. Tanıdı beni artık; koltuğunun altında ga-
zetelerle geldikçe, oturup soluklanıyor, hal hatır soruyor,
masada çalışmamı seyrediyor.

Kâğıt şeritli hesap makinelerinin hızlı hızlı çalış-
ma sesleri, muhasebe işlerinin müziğı o yıllarda. Şıkır
şıkır şıkır tuş sesleri, ardından sayıların kâğıda yazılışı:
Cırrrrt... Bilgisayar yok daha. KDV, alışverişe vergi iadesi
yeni çıkmış.

Bu “şık şık şık şık cırrrrtt, şık şık şık şık cırrrrrt” ses-
lerini dinledi bir süre çocuk; şeritten koparıp koparıp yaza
çize üstünde çalıştığım kâğıtlara baktı.

“Abi,” dedi, “var mı fazla fiş?”

Gözü, masanın üstünde kesik kopuk duran, hesap
makinesinin kuyruğundan yere sarkan kâğıt şeritlerinde.
Onları yazarkasa fişleri sanmış olmalı. Arkama yaslandım,

gülmeye başladım. Ne çok fiş!.. Şık şık şık şık cırrrrt... Yazdır yazdır, fiş olsun.

O da gülmeye başladı. İşi bırakıp soluklanma zili yerine geçti gülüşmemiz.

Masanın üzerine bıraktığı gazeteye uzandım, göz gezdiriyorum. Başlıklarda dizgi yanlışları... Spotlarda da... Yazılar dizgi yanlışlarından okunmuyor, tümceler anlaşılmıyor.

Türkçeye böyle davranılamaz. Bu gazete böyle değil-di, birkaç gündür böyle!

Akşam iş dönüşünde, anayolun kıyısındaki gazetenin kapısından içeri giriyorum. Dizgi yanlışlarının nedenlerini sormak için geldiğimi söylesem de, girişteki sekreterin geliş nedenimi anlamlandırabilmesi olanaksız gibi. Beni patrona yolluyor. O biraz daha anlayışlı. Baskı makinelerinin üstünde tam bir “asma kat” olarak duran küçük bir asma odayı gösteriyor. Gazetenin yayın yönetmeni oradaymış.

Sina Çıladır’la böyle tanışıyorum. O hiç şaşırmıyor geliş nedenime. Usta bir dizgicileri varmış, yıllık izine çıkmış, o yüzden bugünlerde böyleymiş gazete. Kimi yazarların Türkçesinden de yakınıyorum. “Siz yazmaz mısınız?” diyor. Gelirken aklımın ucunda bile olmayan bir şey!..

Önce aralıklarla, sonra her gün yazmaya başlıyorum gazetede, Can Özgür takma adıyla. Sürekli görüşüyoruz. Evcek gidip geliyoruz birbirimize. İki küçük oğlu var. Büyüğünün adı Ahmet Naim, küçüğünün adı Sina. Üç beş yaşlarındalar. Biri koltuğun tepesindeyse, öbürü masanın üstünde. Biri bir dolaba tırmanmışsa, öbürü babasının omuzlarında... Yerlerinde duramıyorlar.

Öykü yazdığımı biliyor ya artık, bir kitap gösteriyor Sina Çıladır: *Kuduz Düşünü*, Yeditepe Yayınları, Mart 1968.

Dede Ahmet Naim’i böyle tanıyorum.

Mehmet Seyda’nın kitaptaki önsözünden, yazarın, bu tek kitabını göremeden, 24 Nisan 1967’de öldüğünü okuyorum. Ölümünün üzerinden, yaklaşık yirmi yıl geçmiş. Bu küçük Ahmet Naim, dedesinin adını taşıyor; küçük Sina da, babasının.

Sina Çıladır, Ereğli'deki yerel gazetelerin en önemli transfer konusu bir gazete yönetmeni ve başyazarı o günlerde. Zaman zaman, babası Ahmet Naim üstüne de konuşuyoruz. Yalnız bizim aramızda değil, tüm Ereğli'deki basın yayın çevresinde konuşuluyor Ahmet Naim. O da seviliyor oğlu Sina gibi. Tanıyanlar var. Unutulmamış. Ondan söz ederken "Kanca Ahmet" diye atılanların gözleri, tanıştıklarını belli eden sevinçli bakışlarla açılıyor. *Bir Yudum Soluk* adında, güzel, öykü tadında, küçük bir maden röportajı kitabı da varmış Ahmet Naim'in, onu da okuyorum. Onca konuştuğumuz yazarın, kitap olarak yayımlanmış tüm yapıtları bu kadar. Peki, dergilerde kalanlar ya da yayımlamadıkları?..

Ahmet Naim, günümüzde çokça tanınmayan, adı geçmeyen bir öykücü. Yazın tarihçileri, ilk madenci öykülerimizi onun yazdığını söylüyorlar. Yine de, *Kuduz Düğünü*'ndeki yedi öyküden yalnızca ikisi madenci öyküsü. İki öykü yeter mi bir insanı madenci öykücüsü yapmaya? Başka madenci öyküleri de olmalı. Peki nerede? Hepsinin bu kadar olmadığını, hem Sina ıladır hem de bir röportajında Ahmet Naim söylüyor:

"Basılmış olan kitaplarımın çoğu, sosyal konular üzerine etütlerdir. Hikâyeci tanındığım halde ve yayınlanmış yüzü aşkın hikâyeme karşı tek hikâyeye kitabım yoktur."

"Tek hikâyeye kitabım yok," diyen yazar, o konuşmasını şöyle sürdürüyor: "Bu eksikliği gidermek için on beş hikâyemi kitap halinde yayımlamak üzereyim. Kitap işimi dostum Mehmet Seyda İstanbul'da izliyor."

Öykücü olarak tanınıp yıllar sonra yayına hazırlanan tek öykü kitabını göremeden göçüp gitmek... Bir üzüncü dalgası dolaşır içinizde...

Kendisiyle yapılmış konuşmayı daha dikkatli okuyorum: "*Yedigün* dergisine Sedat Simavi'nin teklifi üzerine *Toprağa Dönüş* adlı bir roman yazmışım. Bu, benim öteki dergilerde tefrika edilmiş olanlardan başka üçüncü romanımdı."

Yüzü aşkın öykü, üç roman. Hepsi dergilerde. Ara ki bulasın!..

Yazarlar sözlüklerini, araştırma kitaplarını karıştırıyorum.

Şükran Kurdakul onun için, “Zonguldak ve çevresinin insanını katıksız, doğal yaşantısı ile yansıtan başarılı bir sanatçı olarak kabul edildi,” diyen Adnan Binyazar’ın sözlerini alıntılamış. Asım Bezirci’nin *Seçme Hikayeler*’ini açıyorum. Onda da, Mehmet Ergün’den bir alıntıda “Ahmet Naim, (...) giderek artan bir ustalık içerisinde hep aynı yöreyi ve hep aynı yörenin insanını, kendi kendini tekrarlamadan, edebiyatın o yoz batağına yuvarlanmadan verebilmiş bir sanatçıdır,” deniyor.

Bütün bu nitelemeler de, kitabın dışında kalmış öyküleri bulup okuma isteğimi kamçılıyor. İstanbul’a dönünce, ilk yıllık iznimi Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde geçiriyorum. Yazılarının yayımlandığını öğrenebildiğim tüm dergi sayılarını tarıyorum. *Yedigün*, *Yurt ve Dünya*, *Yeni Adam* dergilerinin 1935-1945 yılları arasındaki sayılarını karıştırıyorum. *Yedigün*’ün genç şairler köşesinde Raşit Kemali, Vedia Nesin, Yusuf Ziya Atılğan... ve başka bugün çok ünlü, o zamanki gençlerin ilk şiirlerini, kendilerine verilen öğütleri okumaya daldıkça asıl amacımı unutuveriyorum. Ahmet Naim’in sözünü ettiği *Toprağa Dönüş* adlı romanını buluyorum. Ayrıca, “Arkadaş Sevgisi”, “Kümük Avrat”, “Sırat Köprüsü”, “Kısmet Piyango-su,” “Tuluatçı” adlarında beş öykü daha. Hepsinin fotokopisini çektiriyorum.

O zamanın dergilerine imreniyorum. Magazinle, modaıyla karışık olsalar da, ne çok şiir, öykü, roman yayımlıyorlarmış!

Romanı, öyküleri bir solukta okuyorum. Zonguldak, hep Zonguldak... “Arkadaş Sevgisi”, maden ocağında ve çevresinde geçiyor. Öykü boyunca kömür tozunu sanki size de duyumsatıyor yazar. Ama kirlenmiyor, arınıyorsunuz. Sıkılmıyor, yaşama sevinci doluyorsunuz. Sabahattin Ali’nin öyküleri ile aynı kanalda akıyor Ahmet Naim’in öyküleri. Gerilim, romanda da öykülerde de çok başarılı kullanılıyor. Ölüm ise, öykülerin tümünde ve romanda

etkisini duyuruyor. Bir ölüm sevgisi değil verilmek istenen; yörenin kaçınılmaz olgusu erken ölümdür bu.

1992 Nisan'ı, onun yirmi beşinci ölüm yıldönümü. Asım Bezirci'ye, birlikte bir anma toplantısı öneriyorum. Mehmet Ergün ve Enver Ercan'ı da o öneriyor. Bir terslik, Mehmet Ergün'ün gelmesini engelliyor. Bir başka terslik de Sina Çıladır'ın gelmesine engel oluyor. Atatürk Kitaplığı'nda, Asım Bezirci ve Enver Ercan'ın da katıldığı bir panelde onun öykücülüğü üstüne birer konuşma yapıyoruz. Enver Ercan, "Kuduz Düğünü" adlı öyküyü okuyor; bulduğum öykülerden kısa olanını (Kısmet Piyangosu), *Varlık*'ın Nisan 1992 sayısında yayımlıyor. Öteki dört öykünün her birinin sayfa sayısı on'un üzerinde. Bu yüzden, dergilerin "Unutulmuş Öyküler" sayfalarında yayımlanabilecek boyutları da aşılıyorlar; iş yine kitaba kalıyor.

Şimdi, yalnızca yedi öyküsünü içeren *Kuduz Düğünü* adlı kitaptakilerin yanına eklediğimiz o beş öyküden başka elimizde hiçbir öyküsü olmadığı için, yazınının bu çalışkan öykücüsü, yıllara ve kim bilir hangi kütüphanelerin tozlu raflarına gömülü durumda. Tıpkı, onun anlattığı maden işçilerinden kimilerinin, toprak altında gömülü kalmış olmaları gibi.

Ereğli, Zonguldak ve çevresi, içlerinde yaşayan, kendilerini anlatan bir öykücü olarak bağına basmış Ahmet Naim'i. Onun, aralarından çıkan bir yazar olmasıyla da, haklı olarak övünürler, kıvanırlar. Zaman zaman onun adına yarışma düzenlendiğini, ödül verildiğini, zaman zaman da kitap fuarı ve benzeri çalışmaların içinde onu anma toplantılarının da yapıldığını duyar, okurum. Bu çalışmalar kuşkusuz sevindirici. Bir değerbilirlik örneği. Ancak üzücü bir yanı da var. Ahmet Naim'in Zonguldak'ta yaşamış, Zonguldak ve çevresinin insanlarını yazmış olmasıyla övünüp kıvanmanın bir adım ötesine geçilmesi gerekmiyor mu artık? Yaşamını bu coğrafyanın sorunlarını yazmaya adanmış bir usta öykücünün yitip yitip, zaman denen örtünün altında kalmış bulunuyor.

Yazarın, ölümünden sonra ancak yayımlanabilen tek

kitabının sonundaki röportajda değindiği, “yayımlanmış yüzü aşkın” öykünün hepsi olgun yapıtlar olmayabilir. Nitekim benim ulaştıklarım içinde de vardı böyleleri. Ama bu, süreli yayınlara aralıksız yazan birçok yazarın başına gelen bir durum. Bunların dışında da, birçok iyi öyküsü olmalı Ahmet Naim’in. Aynı röportajda, o kitaba on beş öyküyü seçtiğini söylüyor. Oysa kitapta yedi öykü var. En azından öteki sekiz öykü, kolay ulaşılabilecek bir yerlerde olmalıydı ölümünden sonraki ilk beş on yılda.

Sabahattin Ali’nin, Kemal Bilbaşar’ın, Orhan Kemal’in ve Ahmet Naim’in öykülerini yayımlayan *Yurt ve Dünya* dergisini Şükran Kurdakul, sözlüğünde “Edebiyat sorunlarına toplumcu gerçekçi kurama koşut biçimde yaklaşılrken yol açıcı örnekler verilmesine özen gösterildi,” sözleriyle anlatıyor. Eğer, yüzden çok öyküsü dergilerde kalmış olan Ahmet Naim’in ürünleri, zamanında “yol açıcı” idiyse, öykücülüğümüzün bugün geldiği noktadan geriye baktığımızda, bu yola onun döşediği taşlar görülsün, bilinsin demek, yalnızca değerbilirlik mi sayılmalı, yoksa ondan da önce, bir borç ödeme mi? Yitik öykülerin sayısını, yitik romanları düşünmek, bu şıklardan birini olsun gösterebilmeyi güçleştiriyor.

Bu kitap bile, içerdigi malzemeye ulaştıktan yirmi yılı aşkın bir süre sonra ortaya çıkabiliyor. Tek kitabını göremeyen öykücünün ölümünden kırk iki yıl sonra. Zamanın örtme hızından daha yavaş davranıyoruz. Bu yavaşlıkla, kurtarılan, gömülenin ancak küçük bir bölümü olabiliyor. Üstüne, maden göçüklerinin yok ediciliği gücünde, 12 Mart gibi, 12 Eylül gibi toplumsal göçükler de oldu mu, kazıver de çıkar çıkarabilirsen geçmişin ışksız derinliklerinden.

YİTİK SAVAŞÇI

Sina Çıladır

Dostoyevski'yi eleştir deseler, uğraşır didinir, kendimce “oldu” diyebileceğim bir şeyler koyardım ortaya. Ahmet Naim için aynı şeyi yapamadım. Yazı serüveniyle yaşamı iç içe olan bu yitik savaşçı hakkında, gereğinden fazla bilgim var çünkü. Onun için, bana ilginç gelen yaşamının bilinmeyen yanlarını saptamakla yetineceğim. Bunu yaparken, Cumhuriyet öncesi güçlenmeye başlayan anti-empyralist mücadelenin ve toplumcu eylemin o günden bugüne uzanan evrimine de bir kıyısından ışık tutacağıma inanıyorum.

1916 yılında, Sultan Reşadiye Mekteb-i İptidaisi'nde öğrenci, Rıfat Usta'nın kelleci dükkânında garson yamağıdır Ahmet Naim. Emekli olan babasını o yıl yitirmiş, anası ile kız kardeşinin bakım yükünü omuzlamak zorunda kalmıştır. İki ağabeyinden biri asker, diğeri Beyrut'ta polis müdürüdür. Birinci Dünya Savaşı, İstanbul burjuvalarının şaşaalı yaşantısını etkilememiştir henüz, ama buna karşı halk yığınları açlık ve salgın hastalıktan kırılmaktadır.

Ahmet Naim, hem okulu hem garson yamaklığını bir arada sürdüremez, okulu bırakır. Çünkü, geceleri yatırlardan mum çalarak yöredeki bir papaz okuluna da devam etmektedir aynı zamanda; amacı Fransızca öğrenmektir.

Aynı yılın yaz aylarında, ağabeyinin çağrısı üzerine Beyrut'a giderler. Beyrut, yepyeni bir kenttir onun için,

elektrikli tramvayı ilk kez orada görür. Evlerinde körüklü bir piyano ve bir yığın da kitap vardır.

Altı ay kalırlar Beyrut'ta, sonra İngiliz gelir.. Araplar zillerle, dümbeleklerle İngiliz askerini karşılarken, onlar da –anası, kız kardeşi ve ağabeyi– bir faytonla, yanlarına tek bavul bile alamadan, düşerler yollara. Kendileriyle birlikte otuz da polis kaçmaktadır, yayan...

Kırk beş gün sürecektir bu kaçış... Arap arabacının yol süresince her duraksamada kendisine verilen kâğıt Osmanlı parasını avucunda buruşturup yere atması ve onun yerine "Altın!" diye diretmesi, Ahmet Naim'in kafasında ilk bağımsızlık fikrinin doğmasına neden olacaktır:

"Arap arabacı her sekiz saat için sekiz altın istiyordu. Akşam olup yol üstündeki hanların birinde durakladık mı, atların kayışlarını çözüyor, sonra iri elini uzatıp 'Altın!' diyordu anama. Anam, –yola çıktığımızdan beri kim bilir kaçınıcı defa– kâğıt para uzatınca, arabacı paraları kapıp hırsıyla yere fırlatıyor, sonra yine avucunu açıp 'Altın!' diye bağıriyordu. İçimde tel gibi bir şeyin gerildiğini hissediyordum o anlar, bir köşeye sıvışıp ağlıyordum. Arap haklıydı oysa. Yenik düşmüştük, paramızın değeri mi kalmıştı... Yol üzerinde nerde konaklasak, tükürür gibi bakıyordu Araplar yüzümüze: 'Ne işiniz var bu topraklar üzerinde' dercesine..."

İstanbul'da kıtlık ve salgın hastalık karşılıyor onları tekrar:

"O sıralarda açlık ve sefalet, birer sözlük kavramı olmaktan çıkarak, sokaklarda elle tutulur canlı birer nesne haline gelmişti. Kolera, bitli humma gibi bulaşıcı hastalıklar salgın bir afet halinde ortalığı kasıp kavuruyordu. Çeşme yalaklarına atılmış çürük marul yapraklarını toplayıp kemiren açlara, gecelik entarileri içinde kapı kapı dilenen hastane taburcularına, mezarlık aralarında müşteri gözetilen dilenci fahişelere rastlanıyordu..."

Güçlkle bir Nakşibendi tekkesine sığınırılar.

Tekke insanlarıyla aynı çatı altında yaşamak, dinsel inançlarının zayıflamasına neden olur Ahmet Naim'in...

Halk açlıktan kırılırken, tekke şaşılması bir bolluk içindedir. Haftada iki kez rakı şölenler düzenlenmektedir. Tekke ileri gelenlerinin savaş zenginleriyle yakın ilişkileri vardır.

Ahmet Naim başkaldırır buna: Tekkenin şeyhinden aç halka yardım edilmesini ister.

Ayrılmak zorunda kalırlar tekkeden.

1918 yılı kışında, Konya yolundadır. Ahmet Naim'in yazı serüveni Konya'da başlayacaktır. Bir akrabasının yanında geçirdiği bir buçuk yıl süresince bol bol okuyacak, Fransızcasını ilerletecek, yerel gazetelere mizah hikâyeleri yazacaktır. Mizah, düşündüklerini söyleyebileceği en elverişli yazı türüdür o sıralar Ahmet Naim için.

1920 yazında Zonguldak'tadır. 18 yaşındadır. Tek isteği, ilk denemelerini başarıyla gerçekleştirdiği yazı yaşamını sürdürmektir.

Sürdürür: Gündüzleri Devlet Hastanesi yapımında kazma salları, geceleri okur ve yerel gazeteler için fıkralar, mizah hikâyeleri yazar. Katı dinsel inançları alaya alan ve salt bağımsızlık fikrini işleyen yazılardır bunlar. Bir süre sürer bu. Hastanenin yapımı biter, işsiz kalır. Bu kez kömür ocaklarını işleten Fransız sermayeli Ereğli Şirketi'ne başvurur iş için. Tercüman olarak alırlar.

On iki yaşında garson yamaklığıyla başlayan yaşamının çeşitli serüvenlerden sonra tercümanlığa yükselmesi, Ahmet Naim'in ezen-ezilen savaşını daha iyi görmesini sağlar.

Fransız sermayeli Ereğli Şirketi, işçiyi negrolar gibi çalıştırmaktadır. Çalışma koşulları, iş araçları ilkelidir. İşçiye giysi, yemek, yatacak yer verilmemektedir. İşçi parklarda, deniz kıyısındaki sandalların altında yatmaktadır. Ocaklardaki kaza oranı şaşılacak denli yüksektir; her gün üç-dört işçi ölmektedir.

Ahmet Naim'in uzun yıllar tek başına sürdüreceği savaş başlamıştır artık. Yabancı ve yerli sermayedarların, kanlarını emercesine sömürdükleri işçilerin ezik yaşantıları onun kalemiyle hikâyeleşerek halkoyuna yansacaktır. Bu hikâyeler uzun yıllar sonra, 1967'de, "sanatla

işlenmiş belgeler” olarak nitelenecektir.

Kömür Havzası’nı kolonileştiren Fransızlar bir yandan işçiyi canlı malzeme olarak kullanırken, öte yandan geleneklerini ve kültürlerini de çeşitli yollardan benimsetmeye çalışmaktadırlar. Ahmet Naim, usta bir sömürgeci olan Fransızların bu davranışına karşı çıkar. Yıl 1928’dir. O tarihe değin gelişigüzel sürdürdüğü savaşını 1928’de bir düzene sokar; ilk kez Fransızların kutlattığı Sainte Barbe Madenciler Bayramı’nın Türkiye’de kutlanamayacağını ileri sürer. Bir kutlama gerekliyse eğer Kömür Havzası’nda, kömürü ilk bulan Türk’ün adı anılmalıdır bu kutlamada.

Ne ki Türkiye’de kömürü ilk bulan Türk bilinmemektedir.

Engel değildir bu onun için. İki arkadaşıyla birlikte bir buçuk yıl süren araştırmaları sonucu kömürün ilk kez Ereğli’de, 1829 tarihinde Uzun Mehmet adında bir deniz eri tarafından bulunduğunu saptarlar. Sorunu hemen İstanbul basınına aktarır, basın aracılığı ile Sainte Barbe Bayramı yerine Uzun Mehmet Günü’nün kutlanmasını önerir. Bir yandan da Uzun Mehmet’in kömürü buluş hikâyesini oyunlaştırarak Halkevleri sahnelerinde halka gösterilmesini sağlar. Uzun Mehmet benimsenmiştir artık. Ahmet Naim’in önerisinden sonra Halkevi tarafından görevlendirilen bir kurul her yılın 8 Kasım gününün Uzun Mehmet Günü olarak kutlanması için karar alır.

Kömür Havzası’nın tarihi ile ilgili çalışmaları bir kitap yazmaya zorlayacaktır daha sonraları onu. Nitekim 1934 yılında *Kömür Havzası’nın Tarihi* yayımlanır. Kitap, Fransız sermayesinin ne yollardan havzaya sızdığını, madenlerimizle işçilerimizi ne yollu sömürdüklerini belgeleme dayanarak anlatmaktadır.

Ahmet Naim’in yabancı sermaye ve işçi hakları sorunlarına eğilişi armağansız kalmayacaktır elbet; 1935’te tutuklanır. Eşinin belleğinde kaldığına göre, tutuklanmasının nedeni Marksist bir ozan dostunun Sinop Cezaevi’nden gönderdiği bir yanıtıdır. Dostça bir mektuptur bu. Buna karşı, kitaplığı talan edilir, yedi yaşındaki oğlunun ödev

defterine varıncaya değin kitapları alınır, Ankara'ya gönderilir. Sonuç: Serbesttir.

1936'da tekrar tutuklanır. Yüklenmek istenen suç, bir yerel gazetede işçiye giysi, yatacak yer ve yemek verilmesini önermesidir. Komünistliktir bu! Kendini savunur, serbest kalır.

1937'de *Bir Müstemleke Harbinin Tarihi* adlı incelemesini yayımlar. Bu arada Avrupa'ya gider, gelir.

1937 yılı sonlarında Fransız sermayeli Ereğli Şirketi devletleştirilir. Aynı yıl, Ahmet Naim, 1895'le 1937 yılları arasında sürekli olarak ocaklarda çalışmış bir işçinin anılarını derler, yayımlar. (*Yeraltında Kırkbeş Sene*, Zonguldak Basımevi. 1937) Vergi borçlarına karşılık tüfek dipçığı ile ocaklara sürülen köylü-işçilerin miri ocaklarındaki acı yaşantısını gözler önüne sermektedir bu anılar. Ereğli Şirketi ile yerli maden sahiplerinin işçiyi nasıl ezdikleri de anlatılmaktadır.

1939'da *Defîne* adlı öğretsel oyununu yayımlar. O yıl Kömür Havzası tümüyle devletleştirilir; özel ocaklar da devlet tarafından satın alınır.

Kömür Havzası'nın devletleştirilmesi Ahmet Naim'in yazı serüveninde bir aşama noktası olur. 1940'tan 45'lere değin salt hikâye yayımlar. 1945'te *İkinci Dünya Savaşı'nda Devletler* (Doğu Yayınları, 1945) adındaki incelemesi çıkar. Bu arada eşinden ayrılmış, tekrar evlenmiş ve bir kız çocuğu doğmuştur. İkinci eşinden de, çocuğu yaşını doldurmadan ayrılır. Ölümüne değin bir daha görmeyecektir çocuğunu...

1941'de Mehmet Seyda ile birlikte tekrar tutuklanır. Kısa süre cezaevinde yatarlar. Bu kez de suçu, "gençlere Marksist yayınları okumalarını salık vermesi"dir. İvır zıvır şeyler okuyacağınıza bilimsel eserler okuyun, demiştir.

1950'lerde yazmayı bırakır. Halk üzerinde bir baskı aracı olarak nitelediği CHP'ye karşı DP yanlısı kesilir. Ne ki çok sürmeyecektir bu. 1951 yılında bir Fransız film şirketinin Zonguldak köylerinde ulusal onurumuzu kırıcı mizansenler düzenleyerek çektikleri filmin yurtdışına çıkarılmaması için harekete geçecek ve yine armağanını

alacaktır tabii: İşinden kovulur. DP ileri gelenlerine sorununu anlatmak için gittiği Ankara’da büyük oğlunun ölüm haberini alır. Çok üzülür. Aşırı içki düşkünlüğü daha da artar. Yaşantısı, düzenini yitirir.

1960 sonrası, yaşamının en acılı dönemidir Ahmet Naim’in. Yeterli olmayan emekli maaşıyla geçinememektedir. Yerel gazetelerde sekreterlik yapmakta, “magazin klişesi altı” yazmaktadır. Çevresi ve dostları ilgisizdir artık kendisine. Yüzyılın karanlığından çekip çıkardığı Uzun Mehmet kutlamalarında adından bile söz edilmemektedir.

Buna karşın zayıf değildir. İçkiyi bırakabildiği kısa süreler içinde kendini yenilemeye çalışır, yazar, yeni yayınlar okur. Arada sırada İstanbul dergilerine yazı göndermektedir.

1967’de küçük oğlu Sina Çıladır önce sağırlaşır, sonra ciğerlerinden hastalanarak sanatoryuma yatar.

Zonguldak’ta yapayalnız kalmıştır Ahmet Naim. Hastadır ve çalışmak zorundadır.

Çalışır. Oğluna umut dolu mektuplar yazar. Her şeyin geçeceğini söyler. Direncini yitirmemelidir oğlu. Güçlü olmalıdır. Beraber yepyeni bir sıçrama yapacaklardır...

1967 Nisan’ında işini yitirir. Son bir çaba... Konya’da bir gazetenin çağrısına uyar, oraya gider. Yürüyememektedir artık. Oturduğu yerde yazı makinesi kullanamayacak duruma gelinceye değin çalışır.

Tükenmiştir.

Zonguldak’a dönmek ister.

Üç gün yatacaktır evinde. Bu süre içinde kimseden yardım istemeyecektir. Ölümünden bir gün önce bir doktor dostunun hastaneye yatırma önerisini de geri çevirir.

Ölüm, 24 Nisan’da sabaha karşı bulur onu.

Ertesi gün ölüm nedenini saptamaya gelen belediye doktoru, gömülme belgesine şu notu düşer: “Grip.”

AHMET NAIM

ATEŞNEFES

ÖYKÜ

Ateşnefes, edebiyatımızın önemli bir yazarını, bugün çoğu okurun tanımadığı usta bir öykücüyü yeniden gündeme getirmeyi amaçlayan bir derleme. **Ahmet Naim**, Zonguldaklıların deyimiyle “Kanca Ahmet”, yaşadığı bölgenin insanından, doğasından özel bir öykü çıkarmış, edebiyatımıza renk getirmişti. Elinizdeki kitapta, *Kuduz Düğünü* ile dergilerde kalmış öykülerini bir arada bulacaksınız.

Zaman zaman onun adına yarışma düzenlendiğini, ödül verildiğini, zaman zaman da kitap fuarı ve benzeri çalışmaların içinde onu anma toplantılarının da yapıldığını duyar, okurum. Bu çalışmalar kuşkusuz sevindirici. Bir değerlilik örneği. Ancak üzücü bir yanı da var. Ahmet Naim'in Zonguldak'ta yaşamış, Zonguldak ve çevresinin insanlarını yazmış olmasıyla övünüp kıvanmanın bir adım ötesine geçilmesi gerekmiyor mu artık?

HÜRRIYET YAŞAR

KAPAK RESMİ: ERNST LUDWIG KIRCHNER

ISBN 978-975-07-1098-8

9 789750 710988

<http://www.canyayinlari.com>